

Зінов'єв Г. О.
генеральний директор ТОВ «Логосенерго»
м. Київ, Україна

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-333-3-20>

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ «АНТРОПОЛОГІОНУ» – СИСТЕМИ, СЕРЕДОВИЩА ТА МЕРЕЖІ ВИРОБНИЦТВА Й ПОШИРЕННЯ ІДЕЙ, ЗНАНЬ І СМИСЛІВ

Найважливішим виробництвом в економіці знань є виробництво самих знань і розширене відтворення засобів виробництва знань – учених. Синерго-антропологічна парадигма в науці, формування якої відбувається нині, вимагає від науковців трансдисциплінарних професійних знань, найвищої ерудиції та надзвичайних якостей та умінь. До того ж в умовах цієї парадигми вчений може працювати ефективно лише у симбіозі з сильним штучним інтелектом та не наодинці, а у колективі.

Штучний інтелект здатний вже взяти на себе і працю вченого, принаймні огляд джерел та складання компіляцій він здійснить, можливо, не гірше людини. Скоріше за все штучний інтелект невдовзі зможе замінити вчених і в дослідженнях, проводити досліди в лабораторіях він зможе краще і швидше за людину. Поступово відбувається певна автоматизація процесів пізнання всесвіту. Отже, для людини залишається тільки вища творчість, зокрема і у створенні теорій, все інше краще та швидше зробить машина.

В цих умовах назріває необхідність формування нових засобів праці вчених. Ми пропонуємо в якості перспективного та потужного інструменту наукової діяльності «Антропологійон» – систему, середовище та мережу виробництва та поширення ідей, знань та смислів. Це інструмент індивідуального та колективного пізнання та творчості, засіб підготовки геніїв – вчених-антропологів та не менш геніальних творців, завдяки якому можлива трансдисциплінарна наукова діяльність та обробка безлічі різноманітних даних, яка, власне, і неможлива поза цією системою.

Ця лабораторія думки нам вбачається і університетом, і справді передовою науковою лабораторією, яка досліджує складні

трансдисциплінарні проблеми, надає можливість вирішення складних неструктурованих та винахідницьких завдань.

В антропології надзвичайне значення має художній метод. Мистецтво – це особливий спосіб пізнання світу, один із засобів пізнання у методології антропологічної науки. Науковцю потрібно весь комплекс знання про складний феномен пропустити через себе, через свій розум та почуття. І якщо отримаєш відчуття катарсису як після чудової вистави, значить те, що ти пропустив через себе, є добрим та істинним. Також дуже важливо, щоб учений постійно перебував в інформаційному полі, де завжди під рукою все надбання людства, всі досягнення науки. Занурити науковця в таке середовище також здатен «Антропологійон», який поєднуватиме у собі можливості інтернету, розвинені мультимедійні технології, наукове телебачення та радіо, гіпермедіа, інтелектуальну гру, художню творчість, інтерактивний та мультимедійний науково-дослідний музей антропології, наукові лабораторії, реалізувати можливості комп'ютерних ігор з повним зануренням у віртуальну реальність. Оскільки наразі інформація в інтернеті часто є різноманітною, протирічивою, хибною та неповною, здійснювати її аналіз досить складно. Для ефективної роботи необхідним є створення принципово іншої мережі. Її формування в тому числі буде результатом роботи мережі «Антропологійон».

Отже, мережа або система «Антропологійон» – це комплекс, що поєднує високий штучний інтелект з творцем-ерудитом або їх колективом, розвинені мультимедійні технології, базу знань та інформації – інтернет – і передові комунікаційні технології, це середовище особистого та колективного пізнання, наукової та художньої творчості, в т.ч. і в симбіозі з сильним штучним інтелектом, створювана на основі мультимедійних, інтерактивних та мережевих (інтернетних) технологій, в основу якого покладено принцип швидкого схоплення суті проблеми, явища та взаємозв'язків з усім знанням людства. Цей принцип проголошує, що при досить тривалому ознайомленні з різноманітними сторонами різних явищ, яке здійснюється з певною інтенсивністю підготовленою та ерудованою людиною – вченим-антропологом, – що володіє різнобічними та азартними інтересами, їх взаємозв'язки стають зрозумілими, мозок швидко пов'язує різнопланові явища і осягає їхню суть. Кількість переходить у якість. «Антропологійон» надає можливість відразу зайняти мозок колосальними пластами різноманітної інформації, змусивши його працювати з властивою йому потужністю – за М. М. Амосовим мозок

працює добре тільки в стресових умовах. Обробка величезного обсягу інформації є таким стресом. У звичайних умовах такої праці людина собі не дає, навіть учений. Міждисциплінарні дослідження здійснюються колективом вчених, при цьому напрацювання колег, як правило, не читаються та не осмислюються представниками інших дисциплін. Найчастіше синергізму в колективних дослідженнях немає. Тож знання взагалі витікають у пісок, комплексного осягнення проблем не відбувається. Ця проблема знімається в системі «Антропологійон». Крім того, в ній реалізується механізм наведеного інсайту!

В силу можливості вести дослідження в кріслі домашнього кабінету та за допомогою персонального комп'ютера, присутність вченого на іншому робочому місці абсолютно не потрібна. Збиратися вчені повинні лише для апробації результатів власних досліджень. Іншою іпостассю наукової діяльності є публікації – монографії, наукові та науково-популярні статті, публіцистика, зокрема в соціальних мережах, відеоблогінг.

Все стає мережевим, отже і наша «когнітивна кімната» має бути перш за все мережевою. Засоби зв'язку це цілком тепер забезпечують. І ось ця «капсула» у розумінні Ельгена Григор'єва – робоче місце творця в системі колективної творчості в симбіозі з сильним штучним інтелектом, що є замкнутою сферою з розвиненим мультимедіа, – має бути або в людини вдома, або в її робочому кабінеті. Важливо, щоб вона була повністю ізольована від решти простору, щоб нічого не заважало роботі. У той же час це має бути і свого роду студія з кінозалом (домашнім), гарною стереоапаратурою, лабораторією. Важлива ще також кімната для нарад, обладнана комп'ютерною технікою та мультимедійними пристроями. Виходити в загальне «радіння» учений-антрополог повинен у мережу зі свого кабінету, зі своєї капсули. Можливо, звичайно, і колективне радіння наживо в одному приміщенні. В одній капсулі можуть працювати у парі досвідчений вчений та його учень, так реалізуватиметься найефективніша форма розвитку вчених.

Оскільки в такій мережі ефективно взаємодіяти можуть лише близько 10–12 осіб, а для вирішення складних проблем такої кількості науковців недостатньо, мережі мають об'єднуватися в мережу мереж, яку можна назвати екосистемою. Екосистема «Антропологійон» може бути створена у вигляді складної мережевої розрахованої на багато користувачів комп'ютерної гри або у вигляді соціальної мережі, в яку можуть люди-користувачі завантажувати свої відео, фото, статті, нотатки, вже оброблені і вибудовані так, щоб формувалася база єдиних

знань. Такі публікації також повинні враховуватися як наукові публікації в наукових журналах, вони повинні визнаватися як публікації в авторитетних виданнях, наприклад, в журналах, що індексуються Scopus. Можливо, що пускати сюди в цю мережу потрібно не всіх. Ось цю колізію між бажанням використати життєву та інтелектуальну силу всього людства та необхідністю зберегти елітарний тип нашої мережі й потрібно розв'язати методами теорії вирішення винахідницьких завдань, що носить ще й назву траблшутингу.

Необхідно розробити комплекс заходів щодо формування такої системи на базі науково-освітньо-культурних кластерів великих міст, які складають вищі навчальні заклади та академічні й галузеві науково-дослідні інститути, аналітичні центри, музеї, театри, бібліотеки, академії наук та мистецтв, інші наукові товариства, інтелектуальні клуби, творчі спілки та окремі представники творчих професій: письменники, художники, журналісти, архітектори та інші. Створити їхню взаємодію, на основі мережевих технологій налагодити її, розподілити ролі між конкретними організаціями, їхніми представниками та окремими вченими та творчими особистостями. Повинно все функціонувати на мережевих засадах. Якщо мережа неефективна, потрібна організація: одне без іншого більше не працює.

Мережа має формуватися сама на основі «центрів кристалізації» – каталізаторів, зародків, які мають бути сформовані зацікавленими особами та підтримуватись державою, місцевими органами влади, бізнесом та громадськістю. Має бути забезпечена інституційна повнота, тобто достатня кількість та якість інститутів, представники яких прийматимуть участь в радіннях в Антропологоні, що надасть можливість забезпечити максимально можливу в конкретних умовах ефективність науково-дослідних та творчих процесів.

Слід зауважити, що найвищого класу вчений-фізик може бути поганим антропологом, навпаки, університетський викладач біології може бути всебічно освіченою людиною та трансдисциплінарним дослідником. Оскільки антропології як єдиної науки про людину немає і, відповідно, ступені за нею не присуджуються, вчені, які ведуть дослідження на передньому краї науки, але в трансдисциплінарних дослідженнях нічого не розуміють, – для нас важливі, але не достатні. Нам цікавіші трансдисциплінарники. І нехай їх дослідження та думки не дуже високої якості, саме вони закладають початки нашої науки.

Загалом важливими є «дисциплінарники» та «трансдисциплінарники». Перші напрацьовують конкретне знання у конкретних

галузях. Інші здійснюють синтез знань. Внесок в антропологію роблять як одні, так і інші. Дрібне відкриття може призвести до перегляду картини світу, а це означає, що вся будівля антропології зміниться. Так само і висновки антропології можуть впливати на дослідження у конкретних дисциплінах.

Зазначимо, що інституції, де не ведеться наукова діяльність, навіть якщо вони й готують художників чи артистів – а знання у цих галузях нам потрібні, але теоретичні, а не практичні, більше того, знання, зібрані вченими, а не практиками, – нам не підійдуть, тому що сам рівень їх низький для наших цілей та тому що викладачі цих вишів не зможуть викласти свої дисципліни та проаналізувати таку інформацію на належному – високому рівні.